Itt a „másik Falstaff"

Operabemutató előtt a Kisszínházban

Különleges operabemutatóra készülnek a Kisszínházban. *A windsori víg nők* jó okkal keltheti föl a műfaj kedvelőinek érdeklődését, hiszen az ismert textus, az irodalmi nyersanyag *Shakespeare*-é, melyből *Verdi Falstaffja* is született, s ment az elmúlt évadok átütő operasikereként Szegeden. Most alkalom nyílik élőben ismerkedni a „másik Falstaffal", melynek szerzőjéről jóval kevesebbet tud a nagyérdemű. Érthetően, hiszen *Otto Nicolait* (1810—1849) — *Mascagnihoz, Leoncavallóhoz* és másokhoz hasonlóan — úgynevezett egyoperás komponistaként tartjuk számon. S bár írt még színpadzenét, hármat, neve ma már szinte kizárólag A windsori víg nők plakátjairól olvasható. Ezért aztán annyit feltétlenül hasznos elmondani róla, hogy *Mozart, Beethoven*, illetve *Wagner* között a romantikus német nemzeti opera megteremtéséért folytatott küzdelemben volt fegyvertársa *Webernek, Flotownak, Lortzingnak*; hogy egyebek között megalapította a Bécsi Filharmóniai Társaságot; hogy többször járt Pesten is; s tragikusan rövid élete főművét alig két hónappal halála előtt mutatták be Berlinben, az első négy előadást maga dirigálta, s már nem élte túl a nyolcadikat.

— *A kisszínházi premiert (melyet a Bohémélethez hasonlóan kecskeméti bemutató előz meg december 18-án) Horváth Zoltán rendezi, aki korábban a Falstaffot is színreállította, elsőrangú produkcióban, s nem először dolgozik Nicolai operájával. Vele beszélgettünk.*

— A dátumokkal hadilábon állok — tárta szét karját tanácstalanul a probaszünetben. — hat éve ügyködöm Szegeden, előzőleg kilenc évet töltöttem Pécsett, ott rendeztem valamikor a Windsorit. S később Szegeden a Falstaffot, így kiváltképp izgalmasnak tűnt számomra a visszatérés Nicolaihoz. A két, nagyjából hasonló cselekményű darab zenei különbözősége főleg a karakterek ábrázolásában hívja tetemre a rendező fantáziáját. Elkerülhetetlen persze az összevetés, noha az irodalmi anyag azonosságán túl messzire nem jutunk vele: a 19. század derekának német és a század végének olasz zenéje még csak szembesíthető zenetörténeti megvilágításban, hanem az igazi különbözőséget Nicolainak és az érett Verdinek egyéni kvalitásaiban kellene nyomoznunk, s ennek kevés az értelme. Egészen egyszerűen tudomásul vesszük, hogy Verdinek ezzel a filozófikus bölcsességű remekművével nem versenyeztethetjük a Windsorit, mert éppoly mulattató, szórakoztató céllal született, mint mondjuk a *Don Pasquale* vagy a *Szerelmi bájital*, s mi ezeket a vígoperákat sem tekinthetjük csökkent értékűeknek. A windsori víg nők muzsikája erősen poentírozott, karakterisztikus, sok-sok effektussal, amit aprólékos munkával kellett beállítani. Mondhatom tehát, fárasztóbb rendezői feladatot adott azoknál a zenedrámáknál, ahol kiáll az énekes, s előadja az áriát: rendezheti ezt bárhogyan bárki, lényegtelenné silányul, ha az énekes indiszponált vagy gyenge.

— *Az a Bohémélet, amit a kisszínházi közönség hall, voltaképpen kényszermegoldás. A windsori víg nők viszont — bár orchestrális igényei szintúgy meghaladják a zenekari árok adottságait — alkalmasabbnak tűnik a helyiséggondokkal küzdő operatársulat szerepeltetésére. Vajon „alkalom szülte tolvajlás" eredménye ez a premier vagy több annál?*

— Régóta tervezzük, előbbutóbb sorra került volna. Nem utolsósorban azért, mert társulatunk kiválóságának, *Gregor Józsefnek* kínál parádés szerepet, s szeretnénk ugyanabban az évadban fölmutatni közönségünknek Verdi meg Nicolai Falstaffját. Amire természetesen csak akkor nyílik mód, ha játszhatunk a Szabadság moziban, tehát elkészülnek az átalakítással.

*

A windsori víg nők kisszínházi bemutatóját december 22-én *Pál Tamás* vezényli (a későbbiek során *Várady Zoltán* és *Molnár László* is dirigálja az előadásokat). A díszleteket vendégművész, *Csikós Attila* tervezte, a jelmezeket *Vágvölgyi Ilona*, a harmadik felvonásban jelentékeny balett koreográfiáját *dr. Baróthy Zoltánné*. Az egyes szerepekre többen is készülnek. Vígné *Bajtay Horváth Ágota* és *Varsányi Mária* lesz, Dusné *Lengyel Ildikó, Gortva Irén* és *Farkas Éva*, Falstaff *Gregor József*, Víg *Gyimesi Kálmán* és *Vághelyi Gábor*, Dus *Szakály Péter*, Annuska *Berdál Valéria, Bálint Ilona* és *Vámossy Éva*, Fenton *Réti Csaba* és *Romhányi Attila*, Ványadt *Szabady József* és *Bárdi Sándor*, Caius dr. *Kenessey Gábor*, Kocsmáros *Huszár Ferenc*, Pincér *Székelyhídy György*, s a három polgár *Martinek Csaba, Herczeg Ferenc, Fekete Imre*.

N. I.

Szeged követeként térek haza

Szeptember közepétől közel három hónapon át vett részt a szegedi József Attila Tudományegyetem bölcsészkarán az angol tanszék munkájában *Mark Markovics Szegaly* professzor, a leningrádi Herczen Főiskola tanszékvezető tanára. Mint a főiskola Szovjetunió-szerte egyik legjobban felszerelt nyelvi laboratóriumának tudományos vezetője, és mint angol nyelvtanár kapcsolódott be a szegedi egyetemen folyó nyelvoktatásba. Megbízatásának utolsó napjaiban kértem interjút Szegaly professzortól.

— *Ha jól tudom, nem először tölt hosszabb időt a szegedi egyetemen...*

— Valóban, harmadszor vagyok itt. Ezelőtt két évvel, még előbb pedig 1972-ben jöttem Szegedre az egyetem meghívására előadásokat tartani, illetve részt vállalni az audiovizuális módszerekkel történő nyelvtanításban. A leningrádi főiskola és a szegedi egyetem közötti jó kapcsolatnak tudható be, hogy körülbelül tíz év óta igen szoros a baráti és tudományos együttműködés. Mindkét helyről többen jártunk már egymás intézményében, és nekem személyes szerencsém, hogy már harmadszor lehettem itt. Sok jó barátom és ismerősöm van, szívesen jövök... És csak úgy tréfaképp: amikor hazaérkezem Leningrádba, már szinte úgy tekintem magam, mint a szegediek, és elsősorban a szegedi egyetem ambassadora, követe... Mintegy viccként mondom. Az viszont már valóban igaz, hogy mindig érdeklődöm a hozzánk érkező magyar egyetemistáktól, főiskolásoktól, nincs-e közöttük valaki innen, a Tisza partjáról? Mert az számomra külön öröm, és azonnal találunk beszédtémát.

— *Háromszori itt-tartózkodása után hogyan összegezné az egyetemen folyó nyelvoktatással kapcsolatos tapasztalatait?*

— Nagy változásokat észleltem az oktatástechnikai berendezések területén, és természetesen alkalmazásukat illetően is. Tehát feltöltődnek tananyaggal, a módszertani fejlődés észrevehető. Három modern nyelvi laboratóriumot használnak az egyetemen, amelyek korábban még nem voltak meg. Kihasználtságuk igen nagyarányú, s mind a vizuális, mind az audiális oktatásban alkalmazzák. A módszertannal kapcsolatban említem, hogy tapasztalatom szerint nagyot lépett előre a magyar nyelvű szakirodalom is. A módszertani kutatás problémái előtérbe kerültek. Mindezek eredményeként a hallgatók rövidebb idő alatt, könnyebben és tökéletesebben gyakorolják be a nyelvi anyag fonetikai és grammatikai részét. Fontos körülmény a berendezések komplex felhasználása, amely persze a tanárokat nagy feladatok elé állítja. Létre kell hozniuk az oktatásnak egy modernebb, teljesebb változatát, amely egyesíti magában a hagyományos módot és az eszközök kínálta lehetőséget. Tehát teljesen új óratípusok értendők ezen. Ebben van nagyobb tennivaló Szegeden, a laboratóriumok alkalmazásának módszerében. Természetesen, ha azt kérdezné, hogy mi ebben sokkal előbbre járunk-e?, nem adhatnék egyértelmű igenlő választ. Ténylegesen nagyobbak a tapasztalataink, már csak abból kiindulva is, hogy főiskolánkon közel húsz évvel előbb kezdtük a laboratóriumok alkalmazását a nyelvtanításban.

— *Bár tudományos kutatás tölti ki munkája nagy részét, Szegeden gyakorlati jelleggel kapcsolódott be az oktatásba...*

— Tekintve, hogy annyira tanár is vagyok, angol szakos nyelvtanár, mint az oktatási módszerek kutatója... Gyakorlatokat tartottam a harmadéves angol szakos hallgatóknak. A most indult fordítói szakon is bevontak az angol, és még az orosz nyelv oktatásába. Legalább 35—40 emberrel kerültem így kontaktusba.

— *Ha már szóba került a kontaktus... Az oktatástechnikai eszközök nem gátolják a kapcsolatteremtést?*

— Ez bizony érdekes és nagyon nehéz kérdés, amelyre nem könnyű válaszolni. Ezt a kérdést nemcsak Ön teszi fel, hanem foglalkozik vele a nemzetközi szakirodalom is. Véleményem szerint a technikai eszközök alkalmazása nem zárja ki a tanár és a hallgató személyes kapcsolatát. Persze, a nagyobb eredmények érdekében valamit azért áldozni kell... A probléma részletes kifejtésére több óra is kevés lenne.

— *Szegaly professzor, mint fiatal főhadnagy, részt vett a Magyarország felszabadításáért folytatott harcokban, és rövid ideig Szegeden is volt. Amikor közel harminc év múltán ismét a városba érkezett, mi volt az első érzése, gondolata?*

— Igen, a háborús sors Magyarországra is elhozott. A fasizmus ellen vívott harcban súlyos ütközetekben vettem részt Debrecen környékén, Kiskunhalasnál és a Balaton vidékén. Ezeket a nehéz, áldozatos csatákat azt hiszem mindenki ismeri... A szovjet déli hadsereg legfiatalabb tisztjeként harcoltam. Szegeden már a háború befejeződése, legalábbis Európa területén történt befejeződése után jártam, rövid ideig. Emlékszem a Tisza felrobbantott hídjára, és mellette az uszodára. Amikor hosszú idő elteltével az egyetem meghívására Szegedre jöttem, leírhatatlan boldogsággal utaztam. Nagy-nagy izgalommal mentem ki Újszegedre és fürödtem meg a SZUE úszómedencéjében...

Becsei Péter

Szőlőtermesztési tanácskozás Pusztaszeren

Tegnap, csütörtökön a Csongrád megyei tanács vb mezőgazdasági és élelmezésügyi osztálya, a Termelőszövetkezetek Területi Szövetsége, a Magyar Agrártudományi Egyesület megyei szervezetének kertészeti szakosztálya, a Fegyvári Állami Gazdaság pusztaszeri kerületében szőlőtermesztési tanácskozást rendezett. *Dr. Eifert József*, a Szőlészeti és Borászati Kutatóintézet tudományos főmunkatársa a környező termelőszövetkezetek és szakszövetkezetek kertészeti szakvezetőinek *A szőlőtermesztés tápanyagigénye* címmel tartott előadást. A metszési módszerekről *Rányai Antal*, az intézet tudományos munkatársa tájékoztatta a megjelenteket. Ezután gyakorlati bemutatóra került sor, ahol a szakemberek értékelték az alföldi szőlőtermesztésben alkalmazható metszéseket.

Még mindig kevesen vannak

Az elmúlt években tovább javult a mezőgazdasági nagyüzemek felsőfokú végzettségű szakemberellátása. Az egyetemet, főiskolát végzett és kellő tapasztalattal is rendelkező szakemberek azonban még mindig kisebb arányban állnak a kedvezőtlen adottságú téeszek rendelkezésére, mint ahogyan az kívánatos lenne — ezt állapította meg az a MÉM-elemzés, amely a két évvel ezelőtt hozott rendelkezés fogadtatását mérte fel.

Korábban a gyengébb adottságú és az átlagosnál rosszabbul fizető termelőszövetkezeteket elkerülték a mezőgazdászok. Több közös gazdaságnak nem volt egyetlen felsőfokú végzettségű szakembere sem. A MÉM 1977 elején kiadott rendelete alapján a három-ötéves szakmai gyakorlattal rendelkező mérnökök, állatorvosok, gépészmérnökök olyan mértékű állami támogatásban részesülnek, amely keresetüknek akár 50 százalékát is elérhetik. Így módon a gyakorlattal rendelkező szakemberek anyagilag is megtalálják számításukat ezekben az üzemekben, amelyek, egyebek között, éppen hiányos szakemberellátásuk miatt kerültek nehezebb helyzetbe.

Az elemzés szerint a kedvezőtlen adottságú téeszek szakemberellátása javulóban van. De vannak még tartalékok, hiszen országosan jelenleg 1500 mezőgazdasági mérnök nem a képzettségének megfelelő beosztásban dolgozik a gazdaságokban, elsősorban azért, mert nem akarja elhagyni a városi környezetet.

Az elemzés szerint, bár sikerült javítani az üzemi vezetők képzettségi színvonalát a gyenge adottságú gazdaságokban, további erőfeszítésekre van szükség a még üres állások betöltésére.

(MTI)

Helyzetfelmérő tanulmány a nemzetiségekről

Az utóbbi másfél évtizedben megszaporodtak a helytörténeti kutatások, mind több monográfia látott napvilágot a Dél-Alföld három megyéjében, Bács-Kiskunban, Csongrádban és Békésben is. E falu- és városmonográfiák elsősorban a középkori kutatási eredményeket, az új- és legújabb kori búvárkodásokat összegzik — sokszor a teljesség igénye nélkül. A túlszaporodott helytörténeti monográfiák és a folyamatos szorgos kutatómunka *megfelelő alapot jelenthet e tájegység nemzetiségeinek külön vizsgálatához*, történeti feltárásához a munkálatok megindításához.

Ezt hivatott elősegíteni *dr. Hegyi Andrásnak*, a JATE adjunktusának a *Nemzeti kérdés a Dél-Alföldön* című témakörhöz készített, közelmúltban megjelent helyzetfelmérő tanulmánya. A munka pontos leltárt készít a Dél-Alföld helytörténeti kutatásainak eddigi eredményeiről, az itt élő nemzetiségi csoportok történetét, életét, hagyományait földolgozó tanulmányokról. A gazdag irodalmi gyűjteményt értékes és tanulságos táblázatok egészítik ki, melyek a népesség anyanyelvéről, a községek lakosainak anyanyelv szerinti megoszlásáról adnak pontos, tájékoztató képet.

Filmmérleg

Arany Hugó, Ezüst Aladdin, Ezüst Kagyló, Bronz Sárkány, Ezüst Galamb, Arany Nofretete, Ezüst Serleg — mindez megtalálható a magyar filmek 1978-ban szerzett fesztiváldíjai között. A kiküldött játékfilmek 12 fesztiválon Karlovy Varytól Montreálig és Tunisztól Salzburgig 15 különféle díjat nyertek, elismerés övezte bemutatásukat. Ehhez hozzá véve, hogy a rövidfilmek nem kevesebb, mint 18 különféle díjat „gyűjtöttek" a nemzetközi fesztiválokon, megalapozottan állapítható meg: a magyar filmek sikeres évet hagynak maguk mögött.

A sorozatos erkölcsi elismeréseken túl filmgyártásunk reprezentánsai, jelentős bevételeket is hoztak. A magyar filmek forgalmazása a nem szocialista országokban az 1977. évihez képest jelentősen nőtt: a bevétel az előző évi 28 millió forinttal szemben idén elérte a 38 milliót. Ami a vásárlókat illeti, az NSZK 17 millió forintos részesedéssel vezet.

Gyermeknevelés — a tévében

Hasznos és érdekes sorozatnak ígérkezik a tévé közművelődési főosztályának új, 13 részes műsora, a *„Hogy nálam különb legyen..."* A gyermek személyiségének fejlődésével foglalkozik — újszülöttkortól a kamaszkorig. Korántsem valamiféle nevelési tanácsadó műsorra kell számítanunk, ígérik az alkotók (*Alberti József* szerkeszti, a rendező *Kárpáti György*). A közreműködő pszichológusok, a Családi kör műsoraiból is ismert *dr. Ranschburg Jenő*, valamint *dr. Popper Péter*, inkább nevelés- és fejlődéslélektani tényekre hívja majd fel a szülők figyelmét. Ezek ismeretében ugyanis ki-ki elgondolkozhat: vajon valóban helyesen neveli-e gyerekét?

Az első adás szombaton, 16-án délután lesz, a címe: Mit hoz magával? A témája pedig: a gyermekvárás; milyen elképzelések élnek a szülőkben, születendő gyermekükről, hogyan kezdik meg a nevelését? A második részben a szülő és a gyermek érzelmi kapcsolatainak alakulásáról, fejlődéséről hallhatunk, majd a mozgás, a gondolkodás, a beszéd, a játéktípusok fejlődésének kérdései következnek. A hetedik és a nyolcadik rész a szülőknek annyi gondot okozó félelemmel, valamint az agresszióval foglalkozik. A kilencedik adás azt a rejtett, ám lényeges tényt kutatja, hogy miért „ragad" a gyermekre a felnőtt viselkedése, miért sokkal fontosabb a szülői példa, mint akármely közvetlen nevelői módszer. Kilenc-tízéves korban nagyon jelentőssé válnak a gyermek életében kapcsolatai a többiekkel, kortársaival; nem ritkán veszélyeztetik e kapcsolatteremtések a családban kialakított értékrendet is. Ezt mutatja be a tizedik rész, míg a következőben a testvérek és egykék neveléséről, majd a fiúk és lányok eltérő nevelésének kérdéseiről lesz szó. Végül: összefoglalják, hogy egyes nevelési módszerek milyen gyermeki személyiséget alakítanak. A következtetés: még a testvéreket sem szabad „egyformán" nevelni; a szülők nevelői magatartása akkor jó, ha figyelembe veszik gyermekük valamennyi egyéni tulajdonságát.